

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
την 6ην Δεκεμβρίου 1970
ημέραν Κ Υ Ρ Ι Α Χ Η Η
και 6ραν: 22.30 - 23.00

Την έκπομπήν παρουσιάζουν ο ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ και ο ΑΝΝΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδά η ΚΑΡΙΣ Δ Ε Ν Α Ρ Δ Ο Υ.

93^{1/2}

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ 'Αγαπ ητέ μου Δημήτρη, στην τελευταία μας συνάντησι, ήπει ήρ-
χίσαμε να λέμε για την γυναικεία μόδα στα παλιά Αθηναϊκά χρό-
νια, μά δέν μας ήπαιρνε ή 6ρα και ήλιενδομαε την συζήτησι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό θυμάμαι αυτό.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πήπως δά 'πρεπε να συνεχίσουμε σήμερα αυτήν την συζήτησι; Εέ-
ρεις γιατί στο προτείνω;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είμαι κερίεργος να τό ήκούσα. Πήπως ήχεις καμμιά μόδιστρα φιλε-
νάδα;

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ "Οχι βέβαια, μά ήπό μά πρόχειρη έρευνα που ήχω κάνει, ζέρω κα-
λά ότι στους ταυτιικούς μας ήπροατάς, κλεονάζει τό γυναικετό
φύλον.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δοιπόν κι'έγώ ήχω αυτήν την εντύπωσι, γιατί λαμβάνω περισσότε-
ρα γράμματα ήπό ήπρασάπους του ήδυνάτου φύλου, παρά ήπό φάση
ήνδρες ήπροατάς.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ "Ίσως αυτό να ήφείλεται στην προσωπική σου γοητεία και στην
κλίσι που ήχεις στο γυναικετό φύλον.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τώρα διάγνο μου την έσκασης. Σε πείραξα ήγώ προηγουμένως για
την μόδιστρα, μου ήνταπέδωσες τό πείραγμα με τό γυναικετό φύ-
λον. Ηίσα σου και μία μου. Είμαστε π ά τ σ ι.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Ηάτσι! 'Αλήθεια αυτό τό π ά τ σ ι που τό χρ ησαιμοποιουμαε
τόσο συχνά, τί σημαίνει ήκριβως; 'Από που προέρχεται ή λέξις
π ά τ σ ι;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρέπει νά εἶναι λέξεις ἰταλικῆ. Π ἄ τ σ ε κού σημαίνει εἰρήνη, ἡσυχία, ὁμόνοια, ἀγάπη. Δηλαδή σοῦ 'κανα κάτι, μοῦ τὸ ἀνταπέδωσε, ἔχομε ἰσοκαλία, συνεπῶς εἰρήνη. Πάτσι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ σωστά. Πάτσι = εἰρήνη μετὰ τὴν ἀνταπόδοσι. "Ὁμωσνομίῳ πὸς ἡπομακρυνόμεστε ἀπὸ τὴν μόδα καὶ τίς μόδιστρες τῆς παληῆς 'Αθήνας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡ ἐξαναγυρίσωμε στίς μόδιστρες μας. Πρῶτα πρῶτα πρέπει νά ξέρῃς ὅτι ἓνα μόνον ὄνομα μόδιστρας ἔχει διασθεῖ ὡς τίς ἡμέρες μας κι' αὐτὸ τὸ χρωστᾶμε στὸν Γεώργιο Σουρή, πὸ πραγματικῶς ἀποδεικνύεται χρονιογράφος σοβαρός, μ' ὅλη του τὴν εὐθυμολογία.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ἐνα ὄνομα εἶπες ; Δηλαδή μιὰ μόδιστρα ἔμεινε γνωστὴ ἀπὸ τὰ παληὰ χρόνια ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐνα ὄνομα : Ἡ περίφημη γαλλίδα μόδιστρα : Μαντῆμ Λιζιέ. Καὶ θυμῆσου σχετικῶς τὸ ὄλοτιχο τοῦ Σουρή γιὰ κάποιον τραπεζίτη πὸ εἶχε χρεωκοπήσει : Ἦπως τυχόν ὁ σύζυγος ἐτράβηξε κανόνι καὶ τὰ φουστάνια τῆς Λιζιέ, δέν εἶχε νά πληρώνη ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ἐπάνω πάνω, τότε εἶχε ἀναπτύξει τὴν ὄρῃσι τῆς αὐτῆς ἡ κυρία Λιζιέ, ἡ παριζιάννα μόδιστρα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτὸ τὸ ποίημα τοῦ Σουρή, στὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ μαντῆμ Λιζιέ, ἐδημοσιεύθηκε στὰ 1867, συνεπῶς ἡ μόδιστρα ὅχι μόνον προῦπηρχε μὲ ἦτανε καὶ φημισμένη, ἀφοῦ εἶναι ἡ μόνη μόδιστρα πὸ ἀναφέρει στὰ ποιήματά του ὁ μεγάλος αὐτὸς εὐθυμολόγος. Παλαιὸς κοσμικὸς ἀθηναῖος, ὁ δημοσιογράφος Τάκης Λαπαλέζης μοῦ ἔλεγε κάποτε ὅτι αὐτὴν τὴν Λιζιέ τὴν εἶχανε φέρει ἀπὸ τὸ Παρίσι μερικῆς πλοῦσιες ἀθηναῖες στα 1867, δταν ~~ἡρωσολογία~~ θέλησαν νά ἐμφανισθοῦν στὰ 'Ανάκτορα, γιὰ ~~ἀναφέρει~~ τίς δεξιότητες καὶ τοὺς χοροὺς πὸ ἔγιναν γιὰ τοὺς γάμους τοῦ Γεωργίου τοῦ πρῶτου μὲ τὴν "Ὀλγα.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Τώρα μίηνα κι' εγώ στο νόημα. οι άιηνατες κυρίες και ντεμου-
αζέλλες του 1867, έκοπόν τρία χρόνια πριν, όταν θα είχανε έμπι-
στοσύνη στις μοδίστρες της 'Αθήνας και ξέροντας ότι θα ήτανε
έξαιρετικό κοσμικό γεγονός ένας χορός στο Παλάτι με την νεόνυμ-
φη νεαρή βασίλισσα Όλγα, σκέφτησαν να φέρουν από το Παρίσι
μοδίστρα για να τους μάθω τουαλέττες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Αυτό είναι. Με την φροντίδα του γαλλικού προξενείου, βρέθηκε
η Λιζιέ και την Εφεραν. Και φαντάζομαι ότι θα ήτανε χουφές
δουλειές στην 'Αθήνα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Πολύ φυσικό αφού ήρθε όπως λές η μαντάμ Λιζιέ στα 1867 και
θυτερα από είκοσι χρόνια, στα 87, την αναφέρει έκδομη και ο Σου-
ρής. Είναι λοιπόν φανερό ότι ήρθε τότε προσωρινώς, για τους
χορούς των 'Ανακτόρων και έκδόλησε στην 'Αθήνα, αφού μπορούσε
να προσφέρει το καριζιάνικο της γούστο από τις άποιμες
τότε άθηναίες. Όμως έχομε τίποτα στοιχεία που να μας λένε τι
φορούσαν τότε οι γυναίκες :
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Πρώτα πρώτα έχει καθένας μας παλαιές οίκογενειακές φωτογρα-
φίες. 'Απ' αυτές βλέπεις τι φορούσαν οι μητέρες μας και οι γιο-
γιάδες μας έκδομη. Βέβαια οι φωτογραφίες του καιρού εκείνου ή-
τανε όλες άσπρόμαυρες και όταν βλέπομε τι χρώματα συνηθίζοντου-
σαν τότε, όμως άνατρέχομε στον Σουρή...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Πάλι στον Σουρή ; Ήη μου πής ότι ο Σουρής γράφει και για τα
χρώματα των γυναικείων όφασμάτων.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Δέν στο λέω άπλως, στο άκοδεικνύω όταν θα διαβάσης αυτήν έκδο
την περικοπή από ένα ποίημα του Σουρή.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** (Διαβάζει) Είς ποτα, Ποθα, χρώματα τον νουν μου παρσούρει
τό κνεθμα μου, είς θραμα, πλανήται μαγικόν
δέν έχει τόσα χρώματα ή οδρανία Ίρις
ούδ' όλα τά πολύχρωμα, πτηνά, των τροπικών-
τί έρυθρόν, τί κίτρινον, τί κρόσεινον και έλλα
τί σμέλιτινον, χλωρόλευκον, ροδόχρουν, μολυβδοέδες

κλήν όμως, ύπεφαίνοντο καί στήθη ὡς τὸ γάλα
καί μ' ἐλαφράν ὑπόδησιν, ἄβροϊ ἐσκίρτων, πόδες.
Καί πλοῦτος ρόδων τεχνητῶν καί καταλευκῶν κρίνων
τῆς κόμης τὴν ἀναβολὴν, κοσμεῖ ἐπιχαρίτως
καί οὕτε διακρίνεται εἰς τὸν χορδὸν ἐκεῖνον
ὁ πρῶτος καί ὁ ἔσχατος, ὁ δεύτερος κι' ὁ τρίτος.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τώρα λοιπὸν βγάλε συμπεράσματα Γιάνγκο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Συμπέρασμα πρῶτον : Δέν ὑπάρχει χρῶμα ὑφάσματος ποῦ νά ἐπι-
κρατῆ, ἀφοῦ ὁ Σουρῆς μπερδεύεται σέ τόσα χρώματα. Συμπέρασμα
δεύτερον : Τὸ ντεκολτέ θά ἦτανε πολὺ τολμηρὸ, ἀφοῦ ἀναφέρει
σαφέστατα ὁ Σουρῆς : ὕπεφαίνοντο καί στήθη ὡς τὸ γάλα καί
συμπέρασμα τρίτον : Ἦτανε πολὺ τῆς μόδας στήν κόμμωσι τῶν
φεύτωνα λουλούδια. Τί πλοῦτος ρόδων τεχνητῶν καί καταλευκῶν
κρίνων, τῆς κόμης τὴν ἀναβολὴν, κοσμεῖ ἐπιχαρίτως... Εἶναι
φανερὸ νομίζω. Βάζανε φεύτικα λουλούδια στὰ μαλλιά τους.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εἶδες όμως πῶς ἀποκαλεῖ τὴν κόμμωσι : τῆς κόμης τὴν ἀ ν α -
β ο λ ῆ ν... αὐτὸ σημαίνει ὅτι τα μαλλιά τὰ κτενίζανε πρὸς τὰ
ἐπάνω, σέ κῶτσο. Ἄναβολὴ κόμης, ἀπὸ τὸ ἄνω - βάλλω τὴν κόμην
ἐτένισμα πρὸς τὰ ἐπάνω...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τὸ καταλαβαίνω αὐτό. Ὅμως μιά καί βρισκόμαστε σ' αὐτὴν τὴν
ἐποχὴ τοῦ 1937, μπορούμε νά θυμηθοῦμε κι' ἕνα λαϊκὸ τραγοῦδι
μὲ τίτλο : Δ' ν σοῦ τὸ 'πα περδικοῦλα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Συμφωνῶ ἀπόλυτα. Μιά περδικοῦλα εἶναι ὁ τί μᾶς λείπει αὐτὴν
τὴν στιγμή.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μὲ συνοδεία πιάνου) Δέν σοῦ τὸ 'πα περδικοῦλα...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιά καί θυμήθηκες αὐτὴν τὴν περδικοῦλα, δέν πρέπει νά παρα-
λείψωμε μιὰ παρατήρησι : ἐπὶ καλαιῶ χρόνια, πολὺ συχνά ἡ λαϊ-
κὴ ποῦσα παρομοιάζει τὴν γυναῖκα μὲ τὴν πέρδικα. θυμήσου τὸ
λαϊκὸ ὁἴστιχο : Γιὰ δὲς τὴνε τὴν πέρδικα - ποῦ περκατεῖ λε-
βέντικα...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Δέν είναι ούτε μιά, ούτε δυό οί σχετινές περιπτώσεις. 'Εδω ένας από τους μεγάλους νεοκλασικούς ποιητές, ό 'Ιωάννης Γρυπάρης, στον περίφημο "Ιπραμμευτή" του, αποκαλεί τίς νεράιδες περίκδοστηδες και μαρμαροτραχηλές.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θέλεις κι 'έλλη περίπτωση : Το λαϊκό τετράστιχο : Δέν περδυνα μαρμαρωτή - μέσο' τήν πλατεία περπατεί - και λένε δλοι πονηρά - ές ήτανε ναμμά φορά - νάν της μαθήσω τά φτερά...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ "Ας ξαναγυρίσωμε όμως στην γυναικεία μόδα. Κομίζω πός μ'έδλον αυτόν τόν κλοθτο που περιγράφει ό Σουρής, οί γυναίκες της καλαιπεί εποχής δέν ήτανε πολύ σπάταλες για τό ντύσιμό τους.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ασφαλώς όχι κι 'έχομε ένα περίφημο ντοκουμέντο για' αυτό. Πάλι θά πέσωμε στον Γεώργιο Σουρή.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πάλι στον Σουρή :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τι νά κάνωμε : Αύτός ό χριστιανός μέ τά ένατομμύρια των στέχων που έχει γράφει, μής δίνει πάντα χρησιμότετες πληροφορίες. 'Ορίστε παραδείγματος χάριν : Σε μιά κωμωδία του ό Σουρής, έχει μιά φτωχή κοπέλλα που προσπαθεί νά πείση κάποιον νά τήν παντρευτεί και του λέει : Πήν αντιμετωπίζετε τό ζήτημα δειλά, έξοδα, φίλε μου καλέ, δέν θά 'χω και πολλά μιά μαύρη ρόμπα του σιτιού προς τό παρόν μέ
 κι'ενα για τόν περίηστο μεταξωτό φουστάνι.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ "Ενα φουστάνι ζητούσε ή κατομοστρα δλο κι'έλο. "Ενα μεταξωτό φουστάνι που κάθε χρόνο θά του έλλαζε τό γιακαδάκι και τίς πανσέττες για νά φαίνεται καινούργιο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μόνον αυτό : "Άλλη μιά δαπάνη που έχουν σήμερα οί γυναίκες μας και δέν τήν είχανε οί καλαιές, είναι οί κάλτσες.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ "Αλήθεια. Τότε οί γυναίκες δέν είχανε παρά μόνο δυό ζευγάρια κάλτσες βαμβακερές. "Ενα ζευγάρι μαύρο και ένα άσπρες κάλτσες. και ούτε φεδγανε ποτέ κόντοι για νά τρέχουνε στις κοντοβίτες...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ και τό επίγγελμα της κοντοβίς μέ τό μηχανάκι της ήταν άγνωστο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Όμως αντίθετως, είχανε άλλα έξοδα για τὸ ντύσιμό τους οἱ γυναίκες σὲ παλαιότερη ἐποχή. # Πρῶτον τὸν κορσέ... ἢ ὄχι :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καὶ γιὰ γὼ μου. Ὁ κορσές ἦτανε -αληθινὸς μελῆς γιὰ τίς γυναίκες. Ἄν δὲν ἔχουν μείνει ὀνόματα ἀπὸ παλαιές μοδίστρες, δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε τὸ ἴδιο γιὰ τίς κορσεδοῦδες. Στὸς ἐμπορικοὺς ὁδούς τῆς Ἀθήνας, Ἐρμού, Βαγγελιστρίας καὶ Ἁγίου Πέτρου ἕνα σωρὸ ὑπῆρχαν οἱ πινακίδες μὲ ἕνα γυναικεῖο ὄνομα καὶ τὸ σχετικὸ ἐπάγγελμα : Κορσεῖδες καὶ στηθοδόεσμοι. Ἡ πιὸ ὀνομαστὴ ἀπ' ὅλες τίς κορσεδοῦδες ἦτανε μιὰ Ζωή, ἡ ὁποία εἶχε τὴν πελατεία της στὴν ἐνώτερη τέρτι καὶ στὰ θέατρα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Διαικῶς νομίζω ὅτι ὑπῆρχαν πολλὲς κορσεδοῦδες στὴν Ἀθήνα, γιατί τότε τὰ γυναικεῖα σώματα ἦτανε ὅσο ἐπὶ ἀνατολίτικα καὶ με ὄχι λίγα περιττὰ παχάκια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔχεις δίκαιο. Σκέφου ὅτι ὁ ἀθηναῖος λαϊκὸς ἐρωτευμένος, ἀποκαλοῦσε σὲ στιγμὲς ἐρωτικῆς τρυφερότητος τὴν ἀγαπημένη του : Σουλτάνα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ φυσικὸ αὐτό, γιατί ὑποτίθεται ὅτι μιὰ Σουλτάνα, μέσα στὸ χαρέμι δὲν κάνει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ παχαίνει. Δὲν θυμῶσαι τὸ λαϊκὸ τραγουδάκι : Ἀγαπάω μιὰ νταρντάνα - στὸν ἐπάνω μαχαλι - εἶναι ἀφράτη σὲν Σουλτάνα - καὶ με βάζει σὲ μελῆ...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πάλι καὶ ἔμπαρο ποὺ τὸ θυμήθηκες αὐτὸ τὸ ἔξασμινο τραγουδάκι. Όμως ἰκτός ἀπὸ τὴν δαπάνη τοῦ περιφήμου κορσέ, οἱ παλιές γυναίκες εἶχανε καὶ τὴν δαπάνη τοῦ μεταξωτοῦ μισοφοριοῦ. Κατὰ κανόνα, οἱ γυναίκες φοροῦσαν δύο καὶ τρεῖς μισοφορία, μὲ τὸ ἕνα τουλάχιστον θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι μεταξωτό, γιὰ νὰ δημιουργηθῇ στὸ βάζισμα τὸ γνωστὸ : φρου-φρου, τὸ ἐρδίσμα τοῦ μεταξωτοῦ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καλὰ ποὺ τὸ λές : Ἀπὸ τὸ μισοφορι της ἡ γυναίκα ἀναστάτωνε τὸν ἄνδρα. θυμῶσαι τὸ γαλλικὸ τραγουδί : φρου-φρου, φρου-φρου, κάρ' σὸν ζυκὸν λά φάμμ' ... ἀπὸ τὸ μισοφορι της ἡ γυναίκα ἀναταράζει τὸν ἄνδρα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' όταν ο άνδρας δεν έβλεπε την αγαπημένη του, θυμότανε πως τό όρώσιμα του μισοφοριού και τραγουδούσε...

ΚΑΒΙΤΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ αυτό τό φραντσέζικο τραγουδάει.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Όμως έδω στην 'Αθήνα, μ' όλα αυτά τά παριζιάνικα τραγούδια, ο άθηναίος τραγουδιστής, θυμότανε την βουκολική του καταγωγή και τραγουδούσε την : Βουσκοπούλα. Μιά βουσκοπούλα άγάπηση, μιά ζηλεμένη κόρη...

ΚΑΒΙΤΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (μέ συνοδεία κιάνου)

Μιά βουσκοπούλα άγάπηση
μιά ζηλεμένη κόρη
και την άγάπηση πολύ
ήμουν έλάλητο πουλί
δέκα χρονών άγόρι !

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Και ξαναγυρίζουμε στην παριζιάνικη μόδα. Ξέρεις τί ήτανε ο Σουκράτ' ;

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Ό Σουκράτης βέβαια. Νά γιατί τον άναφέρεις γαλλικά ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι οί καλές άθηναίες, όταν θέλανε νά παραγγείλουνε καπέλο της μόδας, πηγαίνανε στο Σουκράτ'... Σουκράτης λεγότανε ο περιώνυμος γυναικίος καπελλές της 'Αθήνας, μά ή πινακίδα που είχε έξω από τό κατάστημά του στην όδόν ανεπιστημίου, άπέναντι από την καθολική έκκλησία, άνέγραφε φραντσέζικα : Σέ Σουκράτ'...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Βέβαια. Ήτανε ή έποχή που καμμιά γυναίκα δεν μπορούσε νά κυλοφορήσθ χωρίς καπέλλο. Και ή κιά λαϊκή γυναίκα άπόρη, μιά καθαρίστρια σ' ένα δημόσιο γραφείο νά κούμε, θά φορούσε τό καπέλλο της, κουτάβ, στραβό, μέ φτερά κόττας αντί φτερά στρουθοκαμήλου, μά θά φορούσε όπως όποτε καπέλλο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, όπληρχε και ή πρόχειρη λύσις μέ τό τσεμπέρι, μά ή γυναίκα που θά βγαίνε στους όρδους μέ τσεμπέρι, έθεωρετο έντελώς παραπατιανή. Άλλως τε για ένίσχυσι αυτής της θεωρίας έχομε τό τετράστιχο παλαιού σατυρικού, του Σοφοκλέους Καρύφη που λέει :

Δεν θ' ένύξω νταραβέρι
μέ γυναίκα που όπως είδα
βγαίνει έξω μέ τσεμπέρι
για νά κρύβη μιά πασιό α...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ήτανε λοιπόν τό γυναικεύο καπέλλο, θμερ-έπαραιτήτο γιά μιá έξι-
οπερη γυναικεύα έμφάνισι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Απόμη και τά κοριτσάκια που πήγαινανε στο σχολείο, έπρεπε να
φορούν καπέλλο. Και είναι γνωστή ή άθηναϊκή ιστορία μιας δασκί-
λας που είδε μι' μαθήτρια του σχολείου να καταφθάνη στο σχολείο
ξεσημώφατη. Ρου είναι τό καπέλλο σου ; τήν ρώτησε άσπτηρά. "Ή μι-
νή οικαιολογήθηκε ότι της τό έπραξε ο ένεμος. Και ή δασκάλα
της είπε : "Έπρεπε να γυρίση στο σπίτι σου και όχι να μου 'ρθης
στο σχολείο χωρίς καπέλλο σαν τήν σουρλουουθ..."

ΓΙΑ ΝΙΑΝΗΣ "Ώστε αυτή ή άντέληφτις άπηρχε γιά τό γυναικεύο καπέλλο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτή και χειρότερη απόμη. Δεν κυκλοφορούσε καμμιά γυναίκα χωρίς
καπέλλο. "Απόμη και οι γνωστές τρελλές των 'Αθηνών, ή περίφημη
Ναντάμ Πρ... ή κοιήτρια ή Διαμαντίνα και ή γνωστή Τρελλο-Κατερί-
να, απόμη και μαντάμ Ροζοθ που πήγαινε στην Βουλή και δημιουργού-
σε έπεισόδια με τους άπουργούς, φορούσαν κι 'αυτές καπελλίνα. Μα-
κρά, μεγάλα, έτοιμόρροπα βέβαια, με κοκορόφτερα ή λουλούδια,
άλλα φορούσαν καπέλλα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι 'έχομε γυναικεύες μόδες στα καπέλλα, ένα χωρό : τά καπέλλα
Σαρλόττ', καπελλάκια τόν, καπέλλα παννοτιέ σαν άνδρική φαδάκια,
καπέλλα με φτερά κλύμ' ντ'άτρούς δηλαδή φτερά στρουθοκαμήλου,
αίγκρεττες που ήτανε φτερά απλά λεπτά σαν πολυτρίχι, καπέλλα
που ήτανε σαν μαξέδες λουλουδιασμένοι, φαδάκια με βέλο, έγγλέ-
ζικης μόδας - αυτά τά φορούσαν κυρίως στο τέννις, γιά να άπο-
γραμμίζουν τήν άγγλική προέλευσι του λών-τέννις, καπέλλα λινά
πλατύγυρα, καπέλλα χωρίς μπόρ που τί λήνανε καλόττες, σαν τά
σκουφάκια που φορούν οι καθολικοί έπίσκοποι, είχαμε μπερέ
μπάση και μπερέ φρανσαί, είχαμε τουρμπάνια άνατολίτικα με ένα
φτεράκι μπροστά, καπέλλα μινίς, με πλατό τόν μπροστινό γυρο,
καπέλλα πάϊγ ντ' Ιταλί, καπέλλα "Ιρλάντ' καπέλλα, καπέλλα,
καπέλλα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ ... καπέλλα που γινόντουσαν έφορμές έπεισοδίων στα θέατρα κυρίως και στα τράμ- θαντάζεσαι να κέθεσαι στο θέατρο και να βρίσκειται μπροστά σου μια κυρία μ' ένα τερήστιο καπέλλο ; Δέν μπορούσες να ίδης και έν τύγαινε να διαμαρτυρηθής, εβρισκας τόν μπελή σου από τόν παβαλλιέρο της καπελλαδούρας.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Τό θέατρο τό καταλαβαίνω· Στο τράμ όμως, γιατί ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι για να στερεωθής ένα τέτοιο οίκοδόμημα - καπέλλο στο γυναικείο κεφάλι, χρειαζόντουσαν δυό και τρεις καρφίτσες μήνους τριάντα τουλάχιστον ένατοστών και να πιάνανε τά μαλλιά· Αδτές οι καπελλοκαρφίτσες έξεύχαν πολλές φορές από τό καπέλλο και μπορούσαν να βγάλουν τό μάτι του διπλανού· Λίγα τέτοια έπεισοδία είχανε συμβεί ;

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Μετά τά καπέλλα είχανε και τά βέλα των γυναικών· Τά ξεχνεις τά βέλα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Παρά λίγα να τά ξεχάσω και καλά και τά θυμήθηκας· " Άλλος πάλι μπελής τά βέλα· " Ήτανε μια έποχή, και κάθε γυναίκα φορούσε ένα βέλο· " Ήτσι τό ποδοσκό της δέν διακρινότανε και τύγαινε να σέ χαιρετίσω πρώτη μια γυναίκα με εύ ενική κλίση του κεφαλιού της και την χαιρετούσες και σό διστακτικά γιατί δέν ξεχώριζες ποιά γνωστή σου είναι...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Τά βέλα λοιπόν, κατή την γνώμη μου, είναι κατάλοιπο μεσαιωνικό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μεσαιωνικό ; Γιατί ;

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Θα σου πω άργότερα την θεωρία μου, γιατί τώρα πρέπει να θυμηθούμε και κανένα τραγούδι· Και θυμώμαι τώρα ένα πολύ καλαίο, τό ; Ποθ να είναι, τί να κάνη ;

ΚΑΒΙΩ ΔΕΗΠΑΡΟΥ (με συνοδεία κλάγου) Ποθ να είναι, τί να κάνη άραγε να μ' ένουμηται ;

Κ·τ·λ· Κ·τ·λ·

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τώρα είμαι έτοιμος ν' αποδω τήν θεωρία σου για τó γυναικετο βέλο.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ φαντάζομαι πως είναι κατάλοιπο μεσαιωνικής έποχής. εκέφου ότι τόν μεσαίωνα και έως τó 1600 άπόμην, οι γυναίκες κυκλοφορούσαν στους δρόμους με μάσκα στο πρόσωπο και χωρίς νά 'ναι 'Αποκοηές.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ητανε ένα είδος γυναικείας συστολής ή σεμνοτυφίας ήν θέλης.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Αυτό δέν τó εξετάζω. Διαπιστώνω τó γεγονός ότι φορούσαν μάσκες οι γυναίκες όταν κυκλοφορούσαν. Σιγά σιγά ή μάσκα κάτεργήθηκε μή έχει άπόλυτα. "Εγινε βέλο, που πάλι εκπίπτει τó γυναικετο πρόσωπο. Τί γνώμην έχεις ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν διαφωνώ άπόλυτα, αλλά σχετικώ.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Σχετικώ ; Για ποιόν λόγο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Εχω κι 'εγώ τήν δική μου θεωρία : φαντάζομαι ότι τó βέλο είναι με άπίδρασις στην δυτική μόδα, τος άνατολίτικου φερετζέ.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Λές ότι ή ~~δουλοκρατία~~ άνατολή νά επηρεάση τήν πολιτισμική νη άδω ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιατί έχει ; "Εχομε ζάναπει ότι ή γυναικεία μόδα είναι άδύστακτη. 'Ακολουθετ τήν σχολή του Πολιέρου.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Τί σχέση έχει ó Πολιέρος με τήν μόδα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καμμιά σχέση. Λέω ότι ή μόδα ακολουθετ τήν σχολή του Πολιέρου. Είναι γνωστόν ότι ó Πολιέρος δέν εδούταζε νά χρησιμοποιήση εδάμ κομωδίας κέτι που νó εκαιρνε άπό άλλον συγγραφέα. Καί τó έλεγε μάλιστα : παίρνω τó καλό σου τó βρίσκω... Τó ίδιο κάνει και ή μόδα : παίρνει ό τι δήποτε βρή και τήν 'εμπνευεται. Που λές για τήν άποκρίση 'Ανατολή. Συμφωνώ. Πρώτη φορά όμως ή γυναικεία μόδα επηρεάζεται άπό τήν 'Ανατολή : τó περίφημο σαλβάρια, οι φοβότες βράνες τής κυρίας εκπομπής, δέν είναι αντιγραφή άπό τó σαλβάρια που φοροθν οι γανούμισσες στα χαρέμια ;

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ "Ισως νά μήν έχεις ήδωκο. Καί αυτό που λές μου γεννηθ και έλλη με άδω, μέν έλλη σκέψη. Τά φορέματα ά ν τ ρ α β έ.. Τά θυμάσαι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά άντραβέ δέν θυμῶμαι ; Κάτι μικρούς φοβότες ἕως τὸν ἀστράγαλο ποὺ ἦτανε τόσο ~~κατακόπης~~ σουρωτιές κάτω, ὥστε τίς δένανε μὲ μιὰ ζώνη, στούς ἀστραγάλους καί δέν μπορούσαν οἱ γυναῖκες νά κάνουνε μεγάλα βήματα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νά ποὺ τίς θυμῶσαι. Δέν μπορούσαν, εἴκες, νά κάνουν μεγάλα βήματα καί περπατούσαν μὲ μικρά μικρά βηματάκια. Μήπως ἐνατολῆτι-
κη καί μάλιστα, τῆς "Ἀπὸ Ἀνατολῆς"...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τίς κινέζες ἐννοεῖς ; Νά αὐτές κάνανε μικρά βηματάκια λόγω τῶν πακουτσιῶν ποὺ φορούσαν μὲ τὰ στρεβλωμένα τους πόδια.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτὸ ἀκριβῶς λέω ; οἱ εὐρωπαῖες δέν εἶχανε καμμιά διάθεσι νά κόψουν τὰ πόδια τους ἢ νά τὰ στρεβλώσουν γιὰ νά περπατοῦνε σάν κινέζες. Ἐρῆκανε λοιπὸν οἱ περιζιάνοι βασιλεῖς τῆς μόδας, ἕλλον τρόπο ; Νά δεσμεύσουν τοὺς ἀστραγάλους μὲ τὰ φορέματα ἀντραβέ. Καί οἱ γυναῖκες ποὺ ἀκολουθοῦν τὴν μόδα ὅπως οἱ στραβοὶ κάνε στὸν "Ἄδη, ἢ ἕνας κίσω ἀπὸ τὸν ἕλλον, φορέσανε τὰ ἀντραβέ καί ἔρχισαν νά περπατοῦν σάν ζυλόκοιτες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τέ θυμῶμαι καλὰ τὰ ἀντραβέ. "Ἦτανε κομμωτῆς τὸ θέαμα ὅταν μιὰ γυναῖκα μὲ τέτοιο φόρεμα ἤθελε ν' ἀνεβῆ σὲ ἀμάξι ἢ σὲ τράμ. "Ἦτανε ἀδύνατο νά κάνη διασκελισμὸ καί ἀνεβαίνανε σιὸ τράμ π η ὀ η χ τ ε ς μὲ τὰ ὄμο πόδια. Νέ ἔτσι ποὺ τὸ κῆρυ, ἔχομε κι' ἑλλη μὸδα τῆς "Ἀπὸ Ἀνατολῆς ; Τίς πλατεῖες κορδέλλες ποὺ φορῶνε στὰ κίμωνό τους οἱ γιανκωνέζες. "Ἡ μόδα τὰ μιμήθηκε κάποτε καί αὐτὰ καί δημιούργησε τὰ π ο ὄ φ... ὅτ' τὰ "χης βέβαια ἀνοῦσαι τὰ περιλάλητα π ο ὄ φ

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί βέβαια ; Τὰ πούφ, ἦτανε ἕνα ἐξόγκωμα ποὺ εἶχε τὸ φουστάνι κίσω στὰ παπούλια, γύρω στὰ 1880. "Ἄλλως τε τὸ ἀναφέρει κι' ὁ Σουρῆς μ' ἕνα ὄλιγο ποὺ μέλλον δέν μπορούμε νά τὸ ἀποφύγομε ἔπαναλάβωμε βεῖς.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιὰ γνο μου ἡ γυναικεῖα μόδα εἶναι ἕνα τόσο μεγάλο χωράφι ποὺ δέν μπορούμε νά τὸ ἐξπνιτῆσομε. Γι' αὐτὸ σοῦ προτείνω, μιὰ καί δέν μῆς παίρνει ἡ ὄρα μας, νά τὸ συνεχίσωμε καί τὴν ἐπέμενη Κυριακῆ. Γιὰ τὴν ὄρα, ἔς θυμῶ ὅμο κανένα τραγοῦδι ἀνδύμη. ὅτ' ἤθελα νά λέγαμε ἄτι γιὰ τὰ γυναικεῖα μάτια... "Ὅχις τίποτε σὲ μωλὸ σου ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νό βέβαια καί ὅτ' μῆς τὸ πη ἀμ' ὄως ἡ Κεῖω.

ΚΑΘΙΩ ΔΕΜΑΡΔΟΥ (μὲ συνοδεία πιάνου) Αὐτὰ τὰ μέντια τὰ γλυκά... Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.